

Handläggare
Håkan Serdén
Telefon: 08-508 01 114

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Detaljplan för begravningsplats i Järva friområde i stadsdelen Akalla (S-Dp 2006-16107)

Remiss från stadsbyggnadskontoret

Förslag till beslut

1. Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen
2. Omedelbar justering

Olle Johnselius
stadsdelsdirektör

Verner Stadthagen
administrativ chef

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har efter tidigare programsamråd upprättat en detaljplan för en begravningsplats i Järva friområde på och invid Granholmstoppen. Planen syftar till att möjliggöra en begravningsplats med utrymme för totalt ca 20 000 gravar varav ca 10 000 kistgravar, minneslundar, en servicebyggnad och två ceremonibygnader. Förvaltningen vidhåller uppfattningen att ur ett Rinkeby-Kista-perspektiv hade någon av övriga diskuterade lokaliseringar av begravningsplatsen än den nu föreslagna varit bättre vad avser tillgänglighet till kulturreseptatet, rekreativsvärden m.m. Förvaltningen saknar kompetens att bedöma planens tekniska och ekonomiska förutsättningar, bland annat att marktäcket inom gravkvarteren behöver bytas ut till närmare två meters djup. Förvaltningen ifrågasätter inte stadsbyggnadskontorets bedömning att effekterna på landskapsbilden, natur- och kulturmiljön samt dag- och grundvatten i stort kan bli antingen försumbart negativa eller positiva. För att förvaltningen ska kunna dela stadsbyggnadskontorets bedömning att konsekvenserna för hela planområdets friluftsentressen blir positiva, krävs att staden i planområdets närhet finner en alternativ plats för discgolfen samt utformar begravningsplatsen så att den samtidigt kan tillåta fortsatt skärmflygning och pulkaåkning på Granholmstoppen.

Bilagor

1. Genomförandebeskrivning 2014-10-20
2. Planbeskrivning 2014-10-20
3. Grundkarta 2014-10-21
4. Skrivelse från Mats Löf och Tommy Bessner, Järva DiscGolfPark AB 2014-11-28
5. Protokollsutdrag Rinkeby-Kista SDN 2012-09-27

Remissbehandling

Stadsbyggnadsnämnden tog den 12 december 2013 ställning till redovisning av programsamråd om ett förslag att inrätta en begravningsplats i Järva friområde och beslutade om inriktningen för det fortsatta arbetet. Stadsbyggnadskontoret har nu upprättat ett detaljplaneförslag för nämnda begravningsplats. Planen syftar till att möjliggöra en begravningsplats med utrymme för totalt ca 20 000 gravar varav ca 10 000 kistgravar, minneslundar, en servicebyggnad och två ceremonibyggnader. För utbyte av information och synpunkter inbjuder stadsbyggnadskontoret till samråd enligt PBL 5 kap 20 § PBL (1987:10).

Planförslaget visas under tiden 4 november 2014 - 31 januari 2015 vid stadsbyggnadsexpeditionen i Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4 under husets ordinarie öppettider. Planförslaget visas även på biblioteken i Husby, Kista, Tensta, Rinkeby och Spånga samt på medborgarkontoren i Husby, Rinkeby och Tensta de tider då respektive lokal har öppet. Stadsbyggnadskontorets planbeskrivning, genomförandebeskrivning samt grundkarta i ärendet bifogas (*Bilaga 1, 2 och 3*). I övrigt hänvisas till stadens hemsida www.stockholm.se/detaljplaner där även gestaltungsprogram, geoteknisk undersökning samt hydrogeologisk beskrivning redovisas. Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande kan innebära en betydande miljöpåverkan. Till detaljplanen finns därför även en miljökonsekvensbeskrivning

Sändlistan omfattar stadens tekniska förvaltningar och bolag, Storstockholms Brandförsvär, Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta stadsdelsförvaltningar samt Skönhetsrådet, Stockholms stadsmuseum och rådet för funktionshinderfrågor vid stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden. Härutöver omfattar sändlistan sakägare enligt fastighetsförteckning, landstingets kontor för Tillväxt-, miljö- och regionplanering, Posten AB, Trafikverket, sex grannkommuner samt Naturskyddsföreningen, Friluftsförbundet, Svenska Turistföreningen, Föreningen Rädda Järva och Norra Järva hembygdsförening. Remisstiden sträcker sig till den 31 januari 2015.

Ärendet är formellt sett en så kallad kontorsremiss, som sänts till förvaltningen för kännedom och eventuella synpunkter. Men förvaltningen har bedömt att stadsdelsnämnden, liksom beträffande programförslaget, bör få möjlighet att yttra sig över förslaget till detaljplan. I anledning av denna remiss har även inkommit en skrivelse från Mats Löf och Tommy Bessner, verkställande direktör för respektive delägare i Järva DiscGolf-Park AB (*Bilaga 4*).

Tidigare programsamråd och Rinkeby-Kista stadsdelsnämnds yttrande hösten 2012

I nordvästra Stockholm finns ett stort behov av ny mark för gravsättningar. Stadsbyggnadskontoret hade våren 2012, efter en öppen arkitektävling upprättat ett förslag till program för en ny begravningsplats i Järva friområde för att täcka detta behov. Området på och invid

Granholmstoppen föreslogs för exploatering. Programmet angav utgångspunkter och mål för planeringen. Stadsbyggnadskontoret föreslog att den nya begravningsplatsen delas upp i mindre enheter som är i landskapet. Härigenom skulle det, enligt kontoret, bli möjligt att använda programområdet även till bland annat naturpedagogik, spontanidrott, m.m. och att bevara områdets natur- och kulturvärden. Stadsbyggnadskontoret inbjöd i enlighet med vad plan- och bygglagen (PBL) stadgar hösten 2012 till samråd om programförslaget. Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd avgav ett yttrande över programförslaget den 27 september 2012, protokollsutdrag bifogas (*Bilaga 5*). Nämnden ansåg att programförslaget ”Öarna” delvis kunde lösa målkonflikten mellan å ena sidan tillgänglighet till kulturreseptatet för rekreation och å den andra närhet till en begravningsplats, eftersom förslaget gör det möjligt att använda programområdet till mer än begravningsplats. Nämnden anförde vidare att om planområdet dessutom exkluderar Granholmstoppen, skulle detaljplanen också kunna tillgodose de unika och kvalificerade möjligheterna till skärmflyg, discgolf och pulkaåkning.

Stadsbyggnadskontorets förslag till detaljplan

Planområdet som utgörs av Granholmstoppen med närmaste omnejd är markerat i rött. Norr om planområdet ligger Hästa gård. Söder om planområdet går E18 med den nya överdäckningen och söder om E18 börjar Hjulsta och Tensta.

Ett centralt avsnitt i stadsbyggnadskontorets planbeskrivning (2014-10-20) är av följande lydelse.

”Planen syftar till att möjliggöra en ny begravningsplats med utrymme för totalt ca 20 000 gravar varav ca 10 000 kistgravar, minneslundar, en servicebyggnad och två ceremonibyggnader. Begravn-

ningsplatsen ska utformas som flera separata ”begravningsöar” inom ett i övrigt relativt orört landskap.

Landskapet ska i framtiden användas för både rekreation och begravning, varför det är viktigt att skapa klara gränser mellan funktionerna. Det ska vara lätt och enkelt att förstå vilka delar som hyser begravningsfunktioner respektive rekreationsområden. En övergripande arkitektonisk målsättning är att säkerställa att värdiga och vackra ramar skapas runt begravningsfunktionerna, som inte begränsar rekreationslivet. Målsättningen är att mellanrummen mellan öarna blir rumsligt varierade och fristående så att vardagslivet kan existera sida vid sida med olika begravningsfunktioner och ritualer.

Begravningsplatsen kommer att byggas ut under en lång tidsperiod, huvudsakligen etappvis. Etapp 1 tar i anspråk de sydöstra delarna av planområdet, vilket innebär att stora delar av det rekreativa landskapet kan behållas under en längre tid innan ytterligare utbyggnader blir aktuella. Etapp 1 innehåller funktioner för en begravningsplats som ska fungera med olika typer av gravkvarter. Utrymme ges för en stor variation avseende gravskick, gravmönster och religiösa önskemål. Etapp 1 inrymmer minneslundar, ceremoniplatser och en ceremonibyggnad med hög flexibilitet, som ska fungera både för mindre ceremonier med ett fåtal begravningsgäster och för större utomhusceremonier. En servicebyggnad utgör en tydlig entré till området. Etappen inrymmer även en våtmarkspark för rekreation, främjande av biologisk mångfald och omhändertagande av vattenföringen i området.

Förutsättningar finns sedan för en etappvis utbyggnad när behov uppstår. Begravningsplatsen kommer att kompletteras med mindre väderskyddade gravkvarter med ytterligare en ceremonibyggnad på höjden av Granholmstoppen. Det fullt utbyggda förslaget kommer att innefatta Granholmstoppen.”

*Granholmstoppen används vintertid för skidåkning och som pulka-
backe.*

Formell utställning av ett efter samrådsprocessen upprättat slutligt förslag till detaljplan beräknas ske 3:e kvartalet 2015. Planen bör kunna antas under 1:a kvartalet 2016 och ha vunnit laga kraft någon månad senare, under förutsättning att detaljplanen inte överklagats.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen kan konstatera att staden under numera en lång följd av år sökt en lokalisering för en välbehövlig stor regional begravningsplats i norra eller nordvästra Stockholmsregionen. Av olika skäl blev en interkommunal lösning inte möjlig, däribland en lokalisering på ömse sidor om kommungränsen till Järfälla mellan Akallälänken och Norrviksvägen. Sedan alternativet Hägerstalund valdes bort, bland annat eftersom en motorstadion i området prioriterades, kom staden att söka en lokalisering inom Igelbäckens kulturresevatets sydvästra del – först närmast Hjulstamotet sedan invid Hjulstamotet och Granholmstoppen med närområde. En öppen arkitekttävling genomfördes 2009-2010. Ett programförslag samrådsbehandlades hösten 2012. I sitt yttrande över detta programförslag anförde Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd bland annat följande (Se bilaga 5!).

”Ur ett Rinkeby-Kista-perspektiv kan planområdets utformning framförallt påverka invånarnas möjligheter i tre avseenden; möjligheten att ta sig över fältet mellan stadsdelarna på ömse sidor om detsamma, möjligheterna till rekreation inom kulturresevatet samt ökad närhet till en möjlig begravningsplats för den egna familjens behov. Målkonflikten mellan dessa kan, enligt förvaltningens uppfattning, lösas om det vinnande arkitektförslaget ”Öarna”, som gör det möjligt att även använda programområdet till annat (gång- och cykelvägar, spontanidrott med mera), genomförs med den utformning som kyrkogårdsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret förordar. Om dessutom, och i likhet med den av stadsbyggnadsnämnden godkända startpromemorian från 2008, planområdet exkluderar Granholmstoppen, skulle detaljplanen på ett elegant sätt också kunna tillgodose önskemålen om att bevara de relativt unika och kvalificerade möjligheterna till skärmflyg, discgolf och pulkaåkning. Låt vara att begravningsplatsens totala kapacitet härigenom skulle minska något.”

I det nu framlagda förslaget till detaljplan har planområdet helt koncentrerats till Granholmstoppen med närområde. Området närmast Hjulstamotet har utgått. Anledningen härtill är dels nya omfattande planer på bebyggelse runt den framtida korsningen mellan E18 och E4:an/Förbifart Stockholm (”Stockholmsporten”), dels behov av en ny och något mer östlig sträckning för Akallälänken närmast Hjulstamotet. Hela planområdet om totalt 43 hektar ingår i Igelbäckens kulturresevat.

ningsplatsen än den nu föreslagna, som omfattar Granholmstoppen, varit bättre vad avser tillgänglighet till kulturreseptatet, rekreatiönsvärden m.m. Granholmstoppen som den nu används för flera friluftsiaktiuiteter – disc-golf med cirka 20 000 årliga betalande besökare, skärmflygning och vintertid pulkaåkning för ett stort antal barn och ungdomar inklusive förskolegrupper. Samtidigt är en stor, alternativt flera mindre, begravningsplatser i områdeti närhet av stort värde för invånarna i stadsdelarna runt Järvafältet.

Stadsbyggnadskontoret har gjort en miljöbedömning av den nu föreslagna detaljplanen i enlighet med vad plan- och bygglagen samt miljöbalken föreskriver. Kontoret har studerat planens effekter på kulturmiljö, naturmiljö, landskapsbild, rekreatiönsvärden, dagvatten samt grundvatten. Sammantaget hävdar kontoret att de positiva värden som begravningsplatsen tillför överväger de eventuella nackdelar som kan uppstå.

Förvaltningen saknar kompetens att bedöma planens tekniska och ekonomiska förutsättningar, bland annat att marktäckket inom gravkvarteren behöver bytas ut till närmare två meters djup. Förvaltningen ifrågasätter inte stadsbyggnadskontorets bedömning att effekterna på landskapsbild, natur- och kulturmiljön samt dag- och grundvatten i stort kan bli antingen försumbart negativa eller positiva.

Järva friområde/Igelbäckens kulturreseptatet utgör ett gemensamt rekreatiönsområde för framförallt de närmare 70 000 invånarna på båda sidor om fältet men även för tillresta från annat håll. Det stora värde som planen tillför i form av nära tillgång till en stor begravningsplats måste därför samtidigt vägas mot nackdelarna med att disc-golf-banan försvinner helt och att möjligheterna till skärmflyg och avancerad pulkaåkning kraftigt kan begränsas eller försvinna helt. För att förvaltningen ska kunna dela stadsbyggnadskontorets bedömning att konsekvenserna för hela planområdeti friluftsiintressen blir positiva, krävs att staden i planområdeti närhet finner en alternativ plats för discgolfen samt utformar begravningsplatsen så att den samtidigt kan tillåta fortsatt skärmflygning och pulkaåkning på Granholmstoppen. Detta förutsätter bland annat att utrymmena mellan gravkvarteren/”öarna” blir tillräckligt stora och tillräckligt väl utformade.

Förvaltningen föreslår att tjänsteutlåtandet överlämnas som svar på remissen.